

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного
мистецтва**

Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МИСТЕЦЬКІ
ПРОСТОРИ:
ІСТОРИЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

Український та європейський мистецькі простори: історія, теорія, практика: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. О. А. Сташук, Л. В. Крайлюк. – Рівне: РДГУ, 2019. 220 с.

Упорядники:

Сташук О. А., кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ;

Крайлюк Л. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

До збірника увійшли матеріали наукових пошуків у галузі мистецтвознавства, музеєзнавства і культурології, мистецької педагогіки та практики дослідників Києва, Полтави, Жешува (Польща), Нового Сончу (Польща), Харкова, Івано-Франківська, Острога, Запоріжжя, Рівного.

**ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ
МИСТЕЦТВО, ДИЗАЙН**

1. **Стоколос Надія**, доктор історичних наук, професор кафедри культурології та філософії Національного університету «Острозька академія», **Шеретюк Руслана**, доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Набутки садово-паркового мистецтва Волині крізь призму діяльності Вацлава Борейка (перша половина XIX ст.)*.
2. **Ямборко Ольга**, кандидат мистецтвознавства, доцент ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – *Образотворчий стиль килимів Олександра Саєнка 1920-х років*.
3. **Істоміна Галина**, кандидат мистецтвознавства, науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ. – *Сучасне професійне і народне мистецтво кераміки в Україні кінця XX – початку XXI століть: глобалізаційні впливи*.
4. **Крайлюк Любов**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Ремінісценції традиційної монументальної пластики в проєктній графіці Ніла Хасевича*.
5. **Саєнко Тетяна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Народний костюм у творчості художників сучасності*.
6. **Маслова Світлана**, старший викладач Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Ф. Гундертвассер. Поєднання художньої творчості з архітектурною практикою*.
7. **Локшук Ірина**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Західне Полісся: тканини майстрів с. Велимче Ратнівського району*.
8. **Перетяцько Іван**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Філософські основи творчості Густава Клімта (на прикладі «Університетських картин»)*.
9. **Підцерковна Ярослава**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Дерев'яні дитячі меблі тимчасового користування в інтер'єрі поліської хати*.

10. **Чернієнко Віра**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Симпозіум як форма інтеграційних впливів на мистецькі процеси.*
11. **Болкун Наталія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Творчість кременчуцького художника Дмитра Короля в контексті традиційної витинанки.*
12. **Дибач Ірина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Взаємозв'язок людини і природи через призму мистецтва.*
13. **Усенко Олена**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Традиції вишивки на Полтавщині.*
14. **Павлюк Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Мистецькі погляди на проблему еміграції молоді.*
15. **Галушко Яна**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Дивосвіт казкових образів Марії Приймаченко в культурному просторі сучасності.*
16. **Яремчук Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Естетизм як стильова домнанта імпресіонізму.*
17. **Клімова Катерина-Алісія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Графічний портрет у творчості полтавського художника Миколи Підгорного.*
18. **Лаврук Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Тематика бджільництва у філателії пострадянських країн: історичні аспекти.*
19. **Шепілов Олександр**, магістрант кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Місце живописного натюрморту в інтер'єрі.*
20. **Давидюк Надія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Функціональне призначення батику в країнах Стародавнього Сходу.*
21. **Усик Олена**, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Народний одяг у системі цінностей української культури.*

22. **Карповець Віта**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Інтерпретація творчості Ліни Костенко в українському мистецтві.*
23. **Гаврилюк Василина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Філософія буття та її художні інтерпретації у вічзньому декоративно-прикладному мистецтві.*
24. **Філімонова Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Фотомистецтво Рівненщини: персоналії сьогодення.*
25. **Поздняковська Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Двері як один зі стилеутворюючих елементів інтер'єру.*
26. **Молдаванцев Владислав**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні підходи до komponування християнських храмових споруд в Україні.*
27. **Сучкова Катерина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Сюрреалістичне мистецтво Рене Магрітта як джерело творчих інспірацій*

ХОРЕОГРАФІЧНЕ, ТЕАТРАЛЬНЕ ТА МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

1. **Швидків Галина**, Заслужений працівник культури України, доцент кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету. – *Взаємозв'язок педагогічних принципів видатних фундатора львівської вокальної школи Валерія Висотського та видатного педагога Олени Муравйової.*
2. **Маркевич Лариса**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Модернізація української балетної вистави в 60-80 рр. як переінтонування сфери мислення балетмейстерів.*
3. **Кучина Наталія**, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Музичні фестивалі Рівненщини.*
4. **Легка Ілона**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні вимоги до методики викладання сценічного танцю в закладах освіти.*

5. **Самохвалова Алла**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Соціальні танці – радість, що дарує українська народна культура.*
6. **Панасюк Анастасія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Макс Ріхтер та Ніко Мьюлі: паралелі творчості.*
7. **Сімакова Світлана**, магістрантка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди – *Історико-культурні умови формування художнього образу в музичному мистецтві доби класицизму.*
8. **Залевська Вікторія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Творчість поета-пісняра Петра Фатенка.*

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

1. **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska), **Anna Steliga**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska). – *Sztuki plastyczne w edukacji – nowe oblicza i wyzwania.*
2. **Сташук Олександр**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Тональне вирішення академічного рисунку в контексті сучасної мистецької освіти.*
3. **Steliga Anna**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska), **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska). – *Sztuki plastyczne jako forma wspierania rozwoju dzieci i młodzieży.*
4. **Власюк Олена**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Формування художнього досвіду студентів засобами декоративно-прикладного мистецтва.*
5. **Ганжа Микола**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Використання навчально-виховних властивостей мистецтва дизайну – виклик сьогодення в освітньому середовищі.*
6. **Чернюшок Ольга**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського

- державного гуманітарного університету – *Розвиток креативного мислення у підготовці майбутніх художників-педагогів.*
7. Глушук Оксана, старший викладач кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Мистецько-освітній потенціал креативних просторів у міському середовищі*
  8. Кулінка Ірина, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Культурно-мистецькі проєкти в культурно-дозвілєвій практиці Рівненського обласного краєзнавчого музею.*
  9. Ковтун Анна, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Педагогічний потенціал квілінгу.*
  10. Рудописов Євген, магістр, вчитель образотворчого мистецтва дитячої школи мистецтв №1 (м. Запоріжжя) – *Особливості вивчення парадного портрета в загальноосвітній школі.*
  11. Єфимець Людмила, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Туристична сфера України як сегмент культурної політики держави: історія та історіографія проблеми*

2. Чегусова З. Декоративне мистецтво України кінця ХХ ст. 200 імен. К.: Атлант, 2002. 507 с.
3. Криловець Н. Філософська поезія Ліни Костенко [Електронний ресурс]. URL: [http:// eprints. oa. edu. ua](http://eprints.oa.edu.ua)
4. На Херсонщині завершився 2-й фестиваль, присвячений творчості Ліни Костенко [Електронний ресурс]. URL: [http: // khoda. gov. ua](http://khoda.gov.ua)

**Гаврилюк Васирина,
магістрантка кафедри образотворчого та
декоративно-прикладного мистецтва
Рівненський державний гуманітарний університет**

ФІЛОСОФІЯ БУТТЯ ТА ЇЇ ХУДОЖНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ МИСТЕЦТВІ

Нині цивілізований світ переживає процес тотальної глобалізації, грубого і безцеремонного змішування регіональних та національних культур задля ідеї їх уніфікації та нівелювання на догоду окремим націям чи імперіям. У результаті – щезають осередки унікальних культур. Саме тому актуальним є дослідження, спрямоване на висвітлення надбань вітчизняного народного мистецтва, оскільки на тлі історичних подій в Україні етномистецька традиція виступає саме тим чинником, що зберігає національні засади. Наше дослідження спрямоване на розкриття теми буття як ідейної платформи українського декоративно-прикладного мистецтва.

Як філософська категорія, «буття» є однією із найзагальніших категорій: вона не виражається ні через жодну з інших, а лише зіставляється з категоріями «сущє», «сутність», «існування», «субстанція», «матерія», «природа», що є похідними від «буття» і представляють собою її різні сторони й аспекти. Отже, можна сказати, що через категорію «буття» у філософії вибудовується цілісна картина світу, яка визначається єдністю людини та інших форм існування

матеріальних предметів та духовних явищ. З одного боку, категорія «буття» зорієнтована на найбільш загальні характеристики існуючого, а з другого – її зміст досягається через дослідження окремих структур, проявів і форм усього суцього. Власне звідси, на нашу думку, життєвість художніх образів, яка притаманна українському декоративно-прикладному мистецтву [1].

Зацікавленість темою філософії буття в мистецьких інтерпретаціях можна пояснити потребою естетично-концептуального обґрунтування вирішення творчих задач в художньо-естетичній практиці з одного боку, а з іншого, даний інтерес пояснюється так званім постмодерністським поворотом, для якого категорія «буття» цікава, по-перше, як вища цінність, а, по-друге, він розглядає той бік філософії, в якому присутнє специфічне виявлення індивідуальної самоідентифікації, а сьогодні – це певна мова сучасного мистецтва. Отже, дослідження ідейних платформ, джерела, підґрунтя мистецтва дає можливість виявити специфіку творчих пошуків митців минулого та сучасності.

Щодо образно-художнього засвоєння світу, то треба звернути увагу на той факт, що це відбувається в процесі функціонування мистецтва, яке на кожному етапі свого розвитку трансформує вже використані інваріантні категорії, переводячи їх у певну мистецьку форму [3, с. 280-281]. Але головний сенс при цьому не втрачається. Так, скажімо, розвиток нашої свідомості має коріння у становленні свідомості давньослов'янського сприйняття філософії буття. Нестабільність сучасного соціального розвитку призводить до того, що на сьогодні тема буття актуалізується, передусім, як форму впливу, як вища цінність: архаїчні форми свідомості здатні достатньо просто поєднати модули соціального часу у єдину культурно-історичну традицію, тим самим пояснити людині мінливе вічним і заспокоїти її перспективою бажаного буття. Невипадково актуалізується соціальна проблематика: зацікавленість аналізом архаїчних форм, які зберігаються в свідомості, культурі і взагалі в діяльності людини, в тому числі мистецькій.

Категорія буття є цікавою у мистецькому аспекті. Саме тут вона виявляє власний зміст у багатоманітності емоційно збагачених образів. Любов до

пізнання, до природи, до світу і людини надихає і сьогодні художників на створення творів мистецтва, які висвітлюють можливість подолання повсякденності і плинності. Такі собі реконструкції теми буття здатні розкрити глибину свідомості митця, спонукати його до художньої творчості та креативну.

Одним із давніх сюжетів як світового, так і українського декоративно-прикладного мистецтва, де виразно прослідковується художнє осмислення та варіативність творчих інтерпретацій філософської категорії буття, є зображення Дерева життя, яке актуалізує міфологічні уявлення про життя у всій повноті його сенсів. Основна властивість життя – в здатності відтворювати саме себе в часі в дискретному вигляді, коли певним тимчасовим відрізкам відповідає послідовність поколінь. При цьому кожне окреме життя проходить чотири стадії: народження, зростання, деградацію, смерть. У міфологічних і релігійних системах особливо підкреслюється висхідна лінія життя: від народження до максимальної стадії росту – цвітіння і плодоношення. Найбільш наочний спосіб життя був знайдений в рослинному світі, точніше, серед дерев, особливо таких, чий термін життя значно перевищував терміни людського життя (дуб, явір, верба, модрина, кедр, сикомора тощо). У Дереві життя, в самій його серцевині, сховані життя і його вища мета – безсмертя. Сенс безсмертя, пов'язаного з Деревом життя, полягає в тому, що воно передається в часі та просторі, що воно мислиться як особлива життєва сила. Основна ідея Дерева життя пов'язана саме з життєвою силою, вічним життям, безсмертям, що зберігаються в ньому [2].

Дерево життя є універсальним та всепронизуючим символом серед багатьох різноманітних архетипів світогляду предків. Він живе у свідомості багатьох народів світу впродовж багатьох віків. Його образ зустрічається в Європі та на Близькому Сході ще від доби бронзи й побутує донині в середовищі традиційних культур Європи, Північної Америки, Африки, Австралії, Індії. В усіх культурах саме з Деревом життя пов'язуються космогонічні уявлення [2]. На нашу думку, розуміння світобудови та філософії

буття оформилося образом дерева. Десятки свідчень є тому, що і в українській культурі символ дерева функціонував як космогонічний образ.

Отже, дерево відшукало стежину до серця народів не тільки в традиційно-побутових ритуалах, але й у космогонічних уявленнях, містиці та світових релігіях, де Дерево Життя відображає широкий аспект реалій людського буття – від структури самого Всесвіту, родової спільноти (дерево роду) до суті людини як поля битви добра та зла (дерево добра і зла). До того ж, Дерево несе функцію зв'язку світів, неба та землі, людей та богів, матерії та духу, є своєрідною віссю всесвіту. Давня філософська традиція вбачала в цьому символі втілення найвищої мудрості, вище якої нема нічого, розглядала його як судини великого космічного тіла, по яких тече сила та міць космічного простору [2].

Таким чином, одним із давніх сюжетів як світового, так і українського декоративно-прикладного мистецтва, де виразно прослідковується художнє осмислення та варіативність творчих інтерпретацій філософської категорії буття, є зображення Дерева життя. Це – райське дерево, місток між світами. Візуалізація цього символу зустрічається на трипільському посуді, килимах, у ранньому іконописі, в орнаментах вишивки та писанок.

Список використаних джерел:

1. «Буття» як філософська категорія [Електронний ресурс]. URL: https://studopedia.su/5_41452_buttya-yak-filosofska-kategoriya-yednist-i-strukturnist-buttya.html
2. Пошивайло І. Символізм народної культури українців: Дерево життя [Електронний ресурс]. URL: <https://honchar.org.ua/p/symbolizm-narodnoji-kultury-ukrajintsiv-derevo-zhyttya/>
3. Черепанова С. Мистецтво в системі філософії освіти // Філософія освіти. 2017. № 1. С. 280-295.